

Słowa
i obrazy
dla Ukrainy
Слова
й образи
для України
Words
and images
for Ukraine

Monika Bartosiak
Hjörleifur Halldórsson
Janusz Marciniak
Monika Szczygieł

9–21.04.2022
Galeria Refektarz KOK
w Krotoszynie

Wystawa z cyklu *W pół drogi* – w ramach współpracy między Akademią Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu i Uniwersytetem Artystycznym im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu

28 lutego wysłałem maila z prośbą do moich studentów. „W Ukrainie trwa wojna z Rosją Putina. Pomóżmy Ukraińcom – ofiarom wojny przetrwać i zwyciężyć ich wrogów, odpowiadając na apele organizacji, które profesjonalnie zajmują się organizacją pomocy. Spróbujmy także zareagować tym narzędziem, którym jest sztuka. Proszę Was o stworzenie prac wyrażających poparcie dla Ukraińców oraz potępienie Rosji. Udział w projekcie jest dobrowolny. To mogą być obrazy, rysunki, grafiki, kolaże, fotografie, fotomontaże, plakaty, teksty itp”. Dodałem, że ja też wezmę udział w tym projekcie. Na prośbę odpowiedziały trzy osoby. Nie mam pretensji do tych, którzy nie odpowiedzieli. Trzeba ich zrozumieć. Temat okazał się za trudny. Niełatwo znaleźć formę wizualną, która wyrazi współczucie dla ukraińskich ofiar wojny, gniew na agresora i lęk o przyszłość świata. Być może ci, którzy teraz nie potrafili zareagować, zareagują później. Wiem, że nie są obojętni na problemy społeczne i polityczne. Wiem również, że rozumieją znaczenie tej specyficznej pracy artystycznej, która koncentruje się na indywidualnych przeżyciach estetycznych i czasami jest niesprawiedliwie uważana za eskapizm. Maria Janion w *Żyjąc tracimy życie* (2001) przytoczyła – za Józefem Czapskim – przykład Paula Cézanne'a, który na pytanie, co robił w czasie wojny francusko-pruskiej w 1870 roku, odpowiedział „dużo pracowałem nad motywem w Estaque”. Malując pejzaże, Cézanne też ratował nas przed odczłowieczeniem i utratą zdolności do empatii na poziomie zachwyty dla piękna natury. Rozwijał poczucie formy i wyobraźnię. Dawał wyraz miłości zwykłego życia i znaczeniu tego samego, codziennego krzątaństwa, które tak dobrze opisała Jolanta Brach-Czajna w *Szczelinach istnienia*. W tej perspektywie nie ma sztuki niezaangażowanej, a obrona prawa Ukraińców do życia w wolności jest odruchem bezwarunkowym.

W poprzednim akapicie wspomniałem o wyobraźni. To zdolność, która jest podstawą twórczości artystycznej i kreatywnego myślenia. Wyobraźnia pozwala nam najpierw w myślach, a później często fizycznie przekraczać granice, które uważaliśmy za nieprzekraczalne. Wyobraźnia to także racjonalne przewidywanie tego, co może się zdarzyć w przyszłości. Jednak 24 lutego 2022 zderzyliśmy się z czymś niewyobrażalnym i nieprzewidywanym. Tym „czymś” jest wojna w Ukrainie i bestialstwo Rosji Putina. Ale wyobraźnia nie daje za wygraną. Kieruje myśli w stronę przyszłości, a teraz w stronę konkretnej pomocy Ukrainie, od której ta przyszłość najbardziej zależy.

Dziękuję za przygotowanie prac na naszą wystawę studentkom Monice Bartosiak i Monice Szczygieł oraz studentowi Hjörleifurowi Halldórssonowi z Islandii, który daje podwójny dowód empatii, bo jednocześnie opiekuje się uchodźcami z Ukrainy w Polsce.

prof. Janusz Marciniak

Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu

On February 28, I sent an email with a request to my students. "In Ukraine, there is a war with Russia by Putin. Let us help the Ukrainians – war victims to survive and defeat their oppressors by responding to the appeals of organizations that professionally organize aid. Let us also try to react with this tool, which is art. I am asking you to create works expressing support for Ukrainians and condemnation of Russia. Participation in the project is voluntary. These can be paintings, drawings, graphics, collages, photographs, photomontages, posters, texts, etc." I added that I would also take part in this project. Three people replied to the request. I don't blame those who didn't respond. We have to understand them. The topic turned out to be too difficult. It is not easy to find a visual form that expresses sympathy for the Ukrainian victims of the war, anger at the aggressor and fear for the future of the world. Perhaps those who could not react now will react later. I know that they are not indifferent to social and political problems. I also know that they understand the importance of this specific art work that focuses on individual aesthetic experiences and is sometimes unfairly considered escapism. Maria Janion in her book *Żyjąc tracimy życie* (2001) quoted – after Józef Czapski – the example of Paul Cézanne, who, when asked what he was doing during the Franco-Prussian war in 1870, replied "I worked a lot on the motif in Estaque". By painting landscapes, Cézanne also saved us from dehumanization and the loss of the ability to empathize with the level of admiration for the beauty of nature. He developed a sense of form and imagination. It expressed the love of ordinary life and the meaning of the same everyday hustle and bustle that Jolanta Brach-Czajna described so well in her book *Szczeliny istnienia*. In this perspective there is no art that is socially disengaged, and defending the right of Ukrainians to live in freedom is an unconditional reflex.

In the previous paragraph, I mentioned imagination. It is an ability that underpins artistic creativity and creative thinking. Imagination allows us to mentally and then often physically cross the boundaries that we considered impassable. Imagination is also the rational anticipation of what may happen in the future. However, on February 24, 2022, we collided with something unimaginable and unforeseen. This "something" is the war in Ukraine and the brutality of Putin's Russia. But the imagination does not give up. Imagination directs our thoughts towards the future, and now towards concrete aid for Ukraine, on which this future depends the most.

Thank you for preparing the works for our exhibition to students Monika Bartosiak and Monika Szczygieł, and student Hjörleifur Halldórsson from Iceland, who gives a double proof of empathy, because he also takes care of refugees from Ukraine in Poland.

prof. Janusz Marciniak

Magdalena Abakanowicz University of the Arts Poznan

Monika Bartosiak, *Matrioszka / Matryoshka*, plakat / poster, 2022

Temat: Digital painting for Ukraine support

Nadawca: Hjörleifur Halldórsson <hjollih@gmail.com>

Data: 05.03.2022, 02:41

Adresat: Janusz Marciniak <janusz.marciniak@uap.edu.pl>, Hjorleifur Halldorsson <st12780@uap.edu.pl>

Dear Janusz,

Attached to this email are three images that I made with the topic of supporting Ukraine. One of the images is in two versions. I didn't have time to paint them, so I did them with my drawing board.

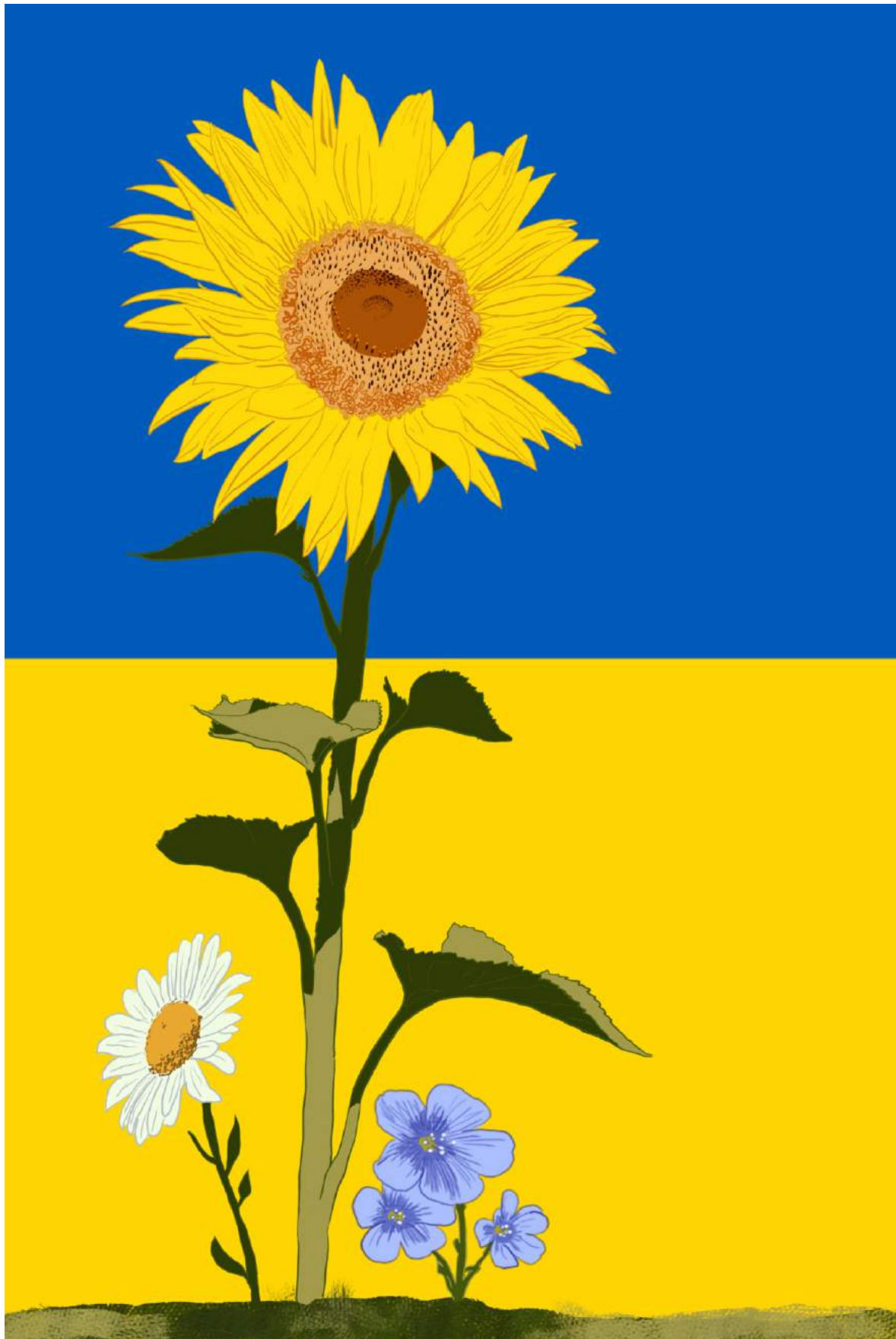
I am off now for the weekend to drive to the Ukraine border with volunteer help; I will be back on Sunday.

I will bring some watercolours with me, and if I have time, I will paint some addition and send you from the border.

Kind regards

Hjörleifur Halldórsson

— SameSoil.jpg —

— Załączniki: —	
SameSoil.jpg	738 KB
bully.jpg	3,1 MB
BullyBoy.jpg	2,9 MB

2022/03/05

Hjörleifur Halldórsson, Akcja dla uchodźców | Action for Refugees, 2022

Hjörleifur Halldórsson, Akcja dla uchodźców / Action for Refugees, 2022

ЛИСТ ДО ПУТІНА
LIST DO PUTINA
LETTER TO PUTIN

Путіне, брама пекла для тебе розчинена навстіж. Ти підеш туди пішки, просто з церкви, дорогою встеленою трупами російських солдатів, яких ти відправив на війну з Україною. Підеш пішки, як тисячі українських матерів із дітьми, які – приголомшені, голодні й утомлені – утікають зі своїх домівок і країни від твоєї армії й бомб. Ти підеш і поведеш за собою колону твоїх поплічників. І навіть не думай, що вдасться поплисти до пекла своєю яхтою чи поїхати туди своїм куленепробивним лімузином, чи полетіти власним літаком. Для тебе і твоїх поплічників небо навіки закрите. Ваше місце давно в пеклі. «Лишайте сподівання всі, хто входить» в пекло (Данте, «Божественна комедія»). Люцифер прагне тебе винагородити за огром зла, яке ти вчинив Україні. Він приготував тобі резиденцію поруч із резиденціями Гітлера і Сталіна у престижній дільниці (Коло VII, Площа Злочинців, Тиранів і Вбивць). Матимеш там басейн. У цьому колі басейни наповнені кров'ю. Вид крові тебе не проймає. Але коли ти побачиш усе пекло і зазнаєш у ньому всіх страждань і безсилля, ти будеш нажаханий – собою й тим, що ти зробив. Тоді, можливо, ти станеш людиною (краще запізно, ніж ніколи). Путіне, ти мимохіть сприяв пробудженню солідарності між людьми і зміцненню демократії. Світ стане кращим – без тебе. Коли брама пекла зачиниться за тобою і твоїми поплічниками, усі добрі люди видихнуть з полегшенням.

Януш Марціняк

PS

Слова й образи – це також зброя, зброя для беззахисних, якою можна воювати з Путіним. Мені хотілося б, щоб цей лист утішив біженців із України та її героїчних захисників. Слава Україні!

Putinie, brama piekła jest szeroko otwarta dla ciebie. Pójdiesz tam pieszo, prosto z cerkwi, drogą usłaną trupami rosyjskich żołnierzy, których wysłałeś na wojnę z Ukrainą. Pójdiesz pieszo, jak tysiące ukraińskich matek z dziećmi, które – przerażone, głodne i zmęczone – uciekają ze swoich domów i kraju przed twoją armią i bombami. Pójdiesz na czele kolumny twoich popleczników. Niech ci nie przyjdzie na myśl, że mógłbyś popłynąć do piekła twoim jachtem. Nie pojedziesz tam twoją kulooodporną limuzyną i nie polecisz własnym samolotem. Niebo zostało na zawsze zamknięte dla ciebie i twoich popleczników. Od dawna wasze miejsce jest w piekle. „Porzućcie wszelką nadzieję, wy, którzy wchodzicie” do piekła (Dante, *Boska Komedia*). Lucyfer chce cię nagrodzić za ten ogrom zła, które wyrządziłeś Ukrainie. Przygotował ci rezydencję obok rezydencji Hitlera i Stalina w prestiżowej dzielnicy (Krąg VII, Plac Zbrodniarzy, Tyranów i Morderców). Będziesz miał basen. Baseny w tym kręgu piekła są wypełnione krwią. Ciebie widok krwi nie przerazi. Ale kiedy poznasz całe piekło i doświadczysz w nim pełni cierpienia i bezsilności, będziesz przerażony – sobą i tym, co zrobiłeś. Wtedy może staniesz się człowiekiem (lepiej za późno niż wcale). Putinie, niechący przyczyniłeś się do przebudzenia solidarności międzyludzkiej i wzmocnienia demokracji. Świat będzie lepszy – bez ciebie. Wszyscy dobrzy ludzie odetchną, kiedy brama piekła zamknie się za tobą i twoimi poplecznikami.

Janusz Marciniak

PS

Słowa i obrazy to też jest broń – broń dla bezbronnych, którą można walczyć z Putinem. Chciałbym, aby ten list pocieszył uchodźców z Ukrainy i jej bohaterskich obrońców. Chwała Ukrainie!

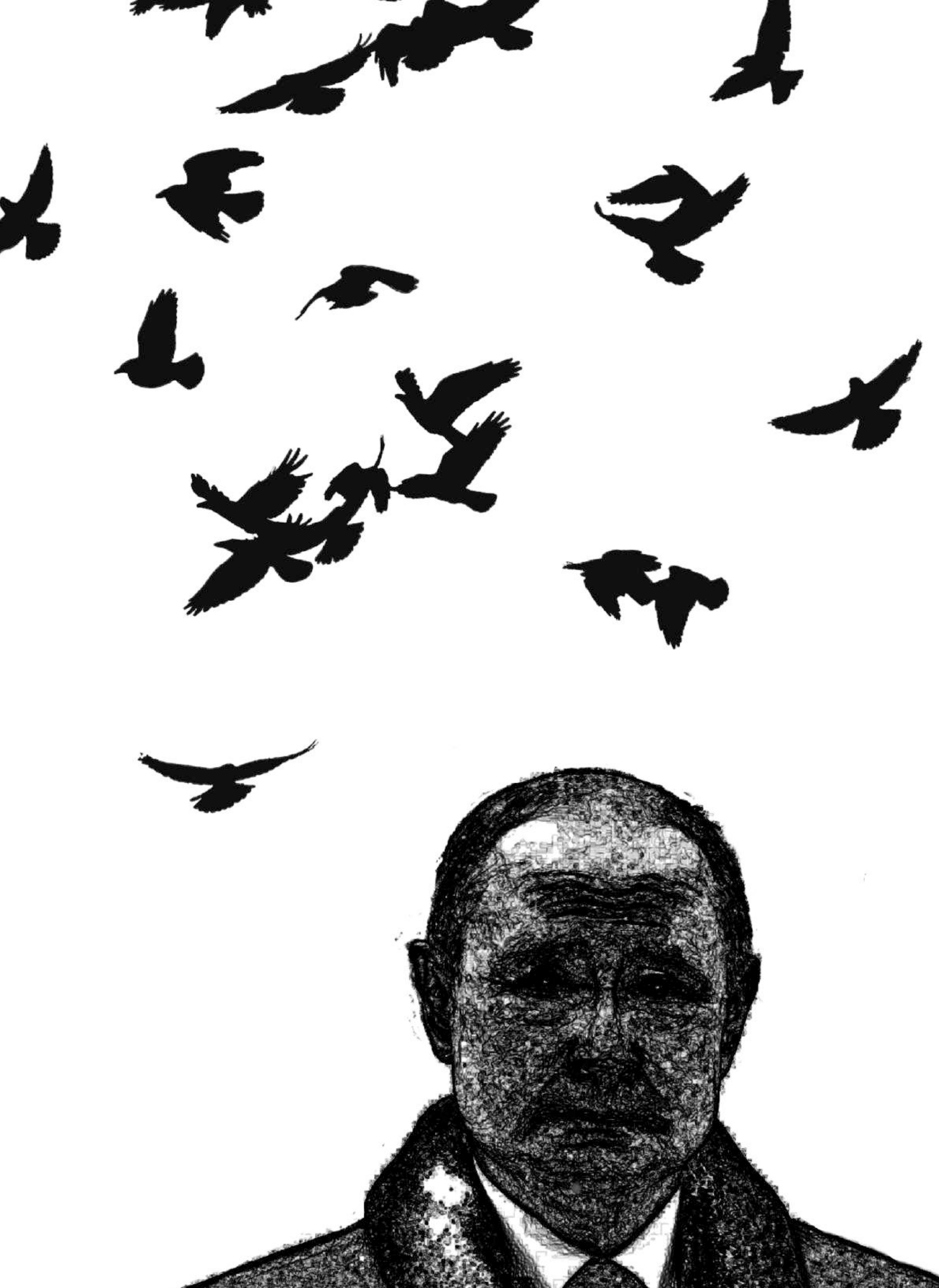
For you, Putin, the gates of Hell are wide open. You will walk there on foot, straight from your church, along a road strewn with bodies of Russian soldiers you sent to war with Ukraine. You will walk as thousands of Ukrainian mothers and children walk – frightened, hungry and exhausted – fleeing their homes and country to escape your army and bombs. You will be walking at the head of your allies. Do not think you will be able to sail to Hell on your yacht. You will not drive in your limousine or fly in your private jet. There will be no heaven for you and your allies. Your place in Hell has been waiting for you a long time. “Abandon all hope, ye who enter here” (Dante, Inferno). Lucifer wants to repay you for the immense harm you inflicted on Ukraine. He has prepared a residence for you, next to Hitler and Stalin in a prestigious district (Seventh Circle, Criminals, Tyrants and Murderers Square). You will have a pool, one filled with blood. The sight of blood will not frighten you. But when you see and experience suffering and helplessness, you will be terrified – by yourself and what you have done. Perhaps then you will become human, better too late than never. Putin, unwittingly you have awakened our solidarity and strengthened our democracy. It will be a better world – without you. All the good people will let out a sigh of relief when the gates of Hell close after you and your allies.

Janusz Marciniak

P.S.

Words and images are also weapons which can be deployed by the defenceless against Putin. I want this letter to give a boost to the refugees and the heroic defenders of Ukraine. Glory to Ukraine!

Janusz Marciniak, *List do Putina / Letter to Putin*, broszura / booklet, 2022

Poznań, 26.02.2022 (fot. Robert Woźniak)

Poznań, 26.02.2022 (fot. PAP/Jakub Kaczmarczyk)

Janusz Marciniak, *List do Putina / Letter to Putin*, broszura / booklet, 2022

Дякую Наталі Ткачик за переклад «Листа до Путіна» українською мовою. Дякую своєму сину Пйотру за переклад англійською і зауваження, які неабияк знадобилися під час приготування цієї публікації. Дякую Лені і Тіму Стенлі-Клампп, а також Вальдемару Вилеґальському за надійну підтримку, якою для мене є наша дружба.

Моя графіка й фотомонтаж виконані на основі пресфотографій, за які висловлюю вдячність агенціям AP Photo, iStock by Getty Images, PA Media, Reuters.

Dziękuję Natalii Tkaczyk za przekład *Listu do Putina* na język ukraiński. Dziękuję mojemu synowi Piotrowi za przekład na język angielski i uwagi, które pomogły mi w przygotowaniu tej publikacji. Dziękuję Lenie i Timowi Stanley-Clamp oraz Waldemarowi Wylegalskiemu za niezawodne wsparcie, którym jest dla mnie nasza przyjaźń.

Moje grafiki i fotomontaże nie powstałyby bez zdjęć prasowych. Zawdzięczam je agencjom: AP Photo, iStock by Getty Images, PA Media, Reuters.

With thanks to Natalia Tkaczyk for the Ukrainian translation, and to my son Piotr for the English version, and his comments that helped me prepare this publication. I would like to thank Lena and Timothy Stanley-Clamp, and Waldemar Wylegalski for their reliable support and friendship.

My graphics and photomontages would not have been possible without press photography. I am grateful to the agencies: AP Photo, iStock by Getty Images, PA Media, Reuters.

Janusz Marciniak
March 11, 2022

Letter to Putin (PDF/Word): tinyurl.com/5n7v2bab

Czy pamiętasz ten film Chaplina? / Do you remember this Chaplin's film?

Janusz Marciniak, *Dyktator / Great Dictator*, fotomontaż / photomontage, 2022

Janusz Marciniak, *Dawid i Goliat / David and Goliath*, fotomontaż / photomontage, 2022

3 marca 2022. Dziś w telewizji kolejne zdjęcia z Ukrainy – dowody potwornych zbrodni i zniszczeń. Te zdjęcia mówią, że rosyjscy agresorzy to bestie, mordercy, swołocz. Ale mówią też, że jestem żałosny z moim przerażeniem, współczuciem i pomocą dla ofiar, która zawsze będzie za mała i spóźniona. Żałosny z bezsilną nienawiścią do Rosjan. Żałosny, bo nie mam słów, które by ich zabiły lub chociaż zatrzymały.

March 3, 2022. Today on TV more photos from Ukraine – evidence of monstrous crimes and destruction. These photos say that the Russian assailants are beasts, murderers, scum. But they also say that I am pathetic with my horror, compassion and my help for the victims, which will always be too little and too late. Pathetic with powerless hatred of Russians. Pathetic because I have no words to kill or even stop them.

Monika Szczygieł, *Antysystemowa czułość / Anti-system sensitivity*, akryl / acrylic, 2022

Monika Szczygieł, *Dom / Home*, akryl / acrylic, 2022

Monika Szczygieł, *Catun / A shroud*, akryl / acrylic, 2022

Monika Szczygieł, *Catun / A shroud*, akryl / acrylic, 2022

Uczestnicy wystawy serdecznie dziękują p. Beacie Ulbrych – prowadzącej Galerię Refektarz za organizację wystawy *Słowa i obrazy dla Ukrainy / Слова й образи для України / Words and images for Ukraine*.

The participants of the exhibition *Słowa i obrazy dla Ukrainy / Слова й образи для України / Words and images for Ukraine* would like to thank Beata Ulbrych, who runs the Refektarz Gallery, for organizing the exhibition.

Monika Bartosiak
Hjörleifur Halldórsson
Janusz Marciniak
Monika Szczygieł